

науково-методичний журнал

Педагогічний вісник ПОДІЛЛЯ

3(2022)

Вироби учнів Городоцького ліцею №4.
Вчителька трудового навчання
(технологій) Крімер Валентина Василівна

У цьому випуску «Педагогічного вісника Поділля» ідеться про освітньо-методичні новації викладання трудового навчання (технологій) в закладах загальної середньої освіти Хмельниччини, висвітлено досвід учителів трудового навчання (технологій) області.

Спільна праця, конкретні результати

У липні 2022 року підписано угоду між Городоцьким міським головою Неонілою Андрійчук, директором ліцею №4 Оксаною Дроник та керівником ГО «Освіта для успіху» Іваном Савицьким про створення швейного коворкінгу на базі ліцею №4. Проєкт реалізується за підтримки Ради Європи.

Ліцей отримав сучасне швейне обладнання.

Активною учасницею коворкінгу стала Наталія Васильєва, яка переїхала в Городок з Нової Каховки. Пані Наталія проводить майстер-класи для дітей і дорослих.

Підприємство «Городок-меблі» передало залишки меблевих тканин, з яких учасники коворкінгу виготовляють ігрові килимки, екосумки, оздоблені машинною вишивкою з патріотичною тематикою. Велика частина виробів реалізується на ярмарках та благодійних аукціонах, а зароблені кошти діти передають на потреби ЗСУ.

Організовує роботу дітей і дорослих у швейному коворкінгу вчителька трудового навчання (технологій), вчителька вищої кваліфікаційної категорії Крімер Валентина Василівна.

* * *

У Крупецькому ліцеї Шепетівського району за сприяння ГО «Освіта для успіху» облаштований кулінарний коворкінг. Для оновлення майстерні закуплено сучасне обладнання, кухонне і столове приладдя. Керівниця коворкінгу – Світлана Гарбарук, учителька трудового навчання і технологій ліцею.

Учнями 5-10 класів втілено проєкти "Солодкий подарунок", "Прикраса для кондитерських виробів", "Булочки для бургерів", "Корисний перекус", "Смак енергії".

Група учнів 8-9 класів разом з учителькою історії Валентиною Іванюк зібрали старовинні місцеві рецепти і згодом презентували збірку "Магія Крупецького хліба". Рецепти апробуються у майстер-класах ліцею.

Педагогічний вісник ПОДІЛЛЯ

3(2022)

Засновник:

Хмельницький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Голова редакційної колегії
ОЧЕРЕТЯНКО В.І.,
кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник

Редакційна колегія:

Білошицький С.В., доктор політичних наук, доцент
Блажевич Ю.І., кандидат історичних наук, доцент
Вашеняк І.Б., кандидат історичних наук, доцент
Галус О.М., доктор педагогічних наук, професор
Гіджеліцький І.К., перший проректор Хмельницького ОІППО
Гільберг Т.Г., кандидат географічних наук, доцент
Гладуняк І.В., кандидат юридичних наук
Гулеватий А.А., кандидат психологічних наук, доцент
Гуменюк В.В., кандидат педагогічних наук, доцент
Ковальська О.П., кандидат педагогічних наук
Маркова С.В., доктор історичних наук, доцент
Омельчук О.М., доктор юридичних наук, професор
Потапчук С.М., доктор психологічних наук, професор
Пулатова Л.Й., кандидат філологічних наук
Соболик Т.А., президент Асоціації керівників інноваційних закладів освіти
Соловей М.В., кандидат педагогічних наук, доцент

Педагогічний вісник Поділля. ХОІППО. №3 (2022).
69 с.

Керівник тематичного номера:
Ніна ПАВИЧ

Адреса: **м.Хмельницький,**
вул.Проскурівського підпілля, 139, ХОІППО

E-mail: **majbuttya@gmail.com**

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації:
Серія ХМ № 880/367Р від 28.02.2019 р.

Думка редакції не завжди збігається з думкою авторів журналу.
За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв
та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Редакція залишає за собою право
редагувати та скорочувати текст

У номері:

Наука – практики

І.Андрощук Мотивація навчальної діяльності учнів як педагогічна проблема.....	2
І.Андрощук, І.Рожкова. Технологія розроблення інтерактивних завдань для контролю навчальних досягнень учнів з використанням електронного конструктора LearningApps.....	4
І.Андрощук, Л.Харевич. Розвиток творчих здібностей учнів.....	9
Л.Корницька, Д.Пекарська. Колористичні можливості сучасних технік декоративного живописного письма.....	11
О.Лівшун, М.Ковальчук. Вишивка по деревині як засіб розвитку творчого потенціалу та української ідентичності учнів.....	16
Б.Крулик, К.Рябець. Історія та передумови розвитку традицій в'язання... О.Самборська, Т.Вандоляк. Декоративне панно "Серпанковий цвіт" за мотивами творів Катерини Білокур: теоретичні та практичні аспекти...	18
В.Хренова, Д.Тарасюк. Колажування як один із засобів формування загальнокультурної грамотності та розвитку здобувачів освіти.....	26

Інформаційно-комунікаційні технології

Л.Козубай. Адаптація освітнього процесу під час дистанційного та змішаного навчання.....	29
--	----

Технологічні картки

Г.Когут. Народна іграшка – лялька-мотанка. Технологія виготовлення.....	32
С.Фомович. Новорічні прикраси своїми руками.....	35

Пошуки, інновації

Н.Павич. НУШ: нові горизонти освіти.....	38
В.Малієнко. Міжпредметна інтеграція на уроках у контексті патріотично-культурного виховання.....	40
С.Штельмах. Сім'я і школа: два крила.....	44
Н.Шмалюк. Берегиня роду, українського народу.....	46
О.Танавська. Побачити, відчуті і творити прекрасне.....	48
Т.Середюк. Відлуння незабутнього конкурсу.....	53

На допомогу ЗСУ

С.Рачкова. Разом – до перемоги.....	60
С.Скорик. Біда нас згуртувала.....	61

До практичної скарбниці

Н.Драпата. Нестандартні завдання – ключ до пізнання.....	62
М.Муляр. Як розвивати ерудицію, творчість, кмітливість.....	68

Олена САМБОРСЬКА,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри технологічної
та професійної освіти і декоративного
мистецтва Хмельницького національного
університету; вчителька трудового
навчання НВО №23 м. Хмельницького

Тереза ВАНДОЛЯК,
здобувачка IV курсу ОПП «Образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво»
Хмельницького національного університету

Декоративне панно «Серпанковий цвіт» за мотивами творів Катерини Білокур: теоретичні та практичні аспекти

Українське народне декоративне мистецтво являє собою величезний світ національної духовної та матеріальної спадщини, який увібрав художні ідеї поколінь та цінне надбання, що живить сьогодишню професійну та художню творчість. Неповторна самобутність українського народного декоративно-прикладного мистецтва формується під впливом специфічних природничих, національних, психологічних, соціально-історичних, економічних та інших умов.

В історію українського народного декоративного мистецтва увійшло ім'я Катерини Білокур як самобутньої художниці, котра зберегла у своїх живописних полотнах небувалу красу української природи, щедрю родючість своєї землі. Відомо, що великі шедеври мистецтва виростають із невтомної праці художника. Катерина Василівна відзначалася феноменальною працьовитістю. Художниці як обдарованій особистості був притаманний високий рівень чутливості, тобто відкритості до сприйняття світу. Ця властивість тісно пов'язана з емоціями, особливостями переживань.

Нині, коли ми осмислюємо все, що зроблено Катериною Білокур, стає очевидним, що творчість цієї художниці-самоучки варта не лише емоційних захоплень та лірико-пафосних похвал, а й наукового вивчення.

Життєвий шлях Катерини Білокур припадає на XX століття, який включав революції, братовбивчі та світові війни, голод і голокост, знеособлення людської індивідуальності і, водночас, лицемірно гучні військові, спортивні свята, десятиліття, всесоюзні народні виставки. У минулому столітті відбулися спалахи видатних світових талантів, знаменні події в житті людини і серед них – народження в 1900 році в селянській родині Катерини Білокур, життєвий і творчий подвиг якої не має аналогів у світі мистецтва.

Те, що в 1950-х роках здавалося простим прекрасним і здавалося досягненням того часу, тепер є складним, багатогранним явищем. Це природно для справжнього мистецтва. Велика художниця зазирає

у майбутнє, її творчість стає відкриттям і надбанням майбутніх поколінь.

Багато публікацій присвячено творчості видатної української художниці. Поєднання живописного та епістолярного таланту Катерини Білокур визначило напрями висвітлення її творчості художниками, мистецтвознавцями, науковцями та дослідниками.

Серед дослідників творчості Катерини Білокур варто виокремити А.Макарова, Л.Драча, М.Кагарлицького, В.Нагая, Л.Новиченка, О.Самолевської, І.Чварова, О.Білишка, О.Стрижевського, В.Яворівського. У 1978 році з'явилася надзвичайно важлива для історіографії творчості Катерини Білокур книга І. Конєвої, яка дає зовсім новий погляд на творчу спадщину майстрині.

Серед дослідницьких праць, присвячених аналізу творчості Катерини Білокур, слід відзначити роботи А. Загайка, М. Куницької, Є. Оцевича. Науковий інтерес зазначених дослідників насамперед спрямований на аналіз композицій народної майстрині, у яких вона відтворювала «незбагнений світ природи».

Результати аналізу наукових праць мистецького напрямку засвідчили необхідність інтеграції сюжетних мотивів творчості Катерини Білокур в інших видах декоративного мистецтва. Сьогодні є актуальним збереження самобутності таланту художниці та відтворення її творчих задумів передати красу української природи у вишивальній техніці, адже майстриня і сама зазначала, що вона «вишиває» власні сюжети фарбами на полотні. За словами художниці, полотно – це насамперед те, що можна вишити, навіть якщо воно намальоване олією. Її олійний живопис вінчає та розкриває ідею полотна, а також української вишивки.

Кожна квіточка, гілочка, ягідка в рослинному світі художниці любовно, ретельно виписані, виділені, обведені світлим обідком. У рослинних композиціях художниці немає єдиного джерела світла; різні елементи освітлені неоднаково і кожний має, так би мовити, свою точку зору. У рослинному світі Катерини Білокур кожна

деталь добре диференційована, виписані навіть прожилки пелюсток, і, попри численність об'єктів – квітів, овочів, фруктів – композиція в цілому не розпадається, а тримається дуже добре, картина залишає враження завершеного, замкнутого в собі світу. До того ж жодна деталь не губиться, а виграє, демонструючи себе. На багатьох її полотнах квіти випромінюють світло [1].

Мальовничий світ Катерини Білокур дивовижно цілісний, який демонструє природу «безневільними квітами» та сприймається із нестримною стихією. Катерина Білокур була далекою і за обставинами свого життя, і за своїм внутрішнім світом від подібних культурологічних інтелектуальних шукань. Художниця і на сьогодні є феноменальним явищем, особою утаємниченою, культурою, знаковою і, – безперечно геніальною [2].

Складовою творчості Катерини Білокур була навколишня природа, її власна інтуїція та суто народна творчість. Художниця працювала в стилі міфотворчості, але створила власну дивну казку, прекрасну і омріяну, в чомусь глибокому, що стає вираженням сюрреалістичних пошуків. У живописному світі Катерини Білокур простежуються естетичні уподобання та жанрова визначеність [2].

Особливо характерні для Катерини Білокур великі композиції без певного сюжету. Квіти – в поодиноких випадках – єдині мешканці її картин, їх зображення – поза класичним натюрмортом або пейзажем. Художниця старанно копіює рослини з природи і водночас по-своєму інтерпретує світ, у якому вони мають існувати. Це ніби влаштує природний стан – сутінки, світанок, жаркий день [3].

Талановита художниця малювала сюжети з природи так, що їх неможливо було відрізнити від оригіналу. Дивує мистецька одержимість Катерини Білокур, її вміння проникати у світ природи, прислухатися до мови дерев, вітрів, квітів [4].

В межах дослідження було заплановано виконати квіткову композицію за мотивами творчості Катерини Білокур, застосовуючи техніки «вишивки» та «фелтингу». Джерелом натхнення для майбутнього декоративного панно «Серпанковий цвіт» послугувала робота художниці «Букет квітів».

Ідейним задумом декоративного панно «Серпанковий цвіт» є відтворення квіткової композиції, оповитої легким ранковим туманом. У якості тла використано вовняне полотно, кольорова гама якого наближена до трави саду, на яку опустився серпанок – легкий ранковий туман. Квіти, які зображені на панно, – це ті квіти, які бачила навколо себе та любила зображати Катерина Білокур.

Декоративне панно «Серпанковий цвіт» поєднує такі квіти, як білі й жовті ромашки, волошки, півонії, майори (цинії), чорнобривці, бузок, ешольцію, гіацинти, а також грона калини і трави. Кожен елемент композиції має власне символічне значення.

Для виготовлення основи декоративного панно застосовано мокрий фелтинг, або мокре валяння. Підготувавши усі необхідні матеріали та пристосування, було здійснено пошарову викладку вовни. Кожен із шарів викладався в іншому напрямку. Наступним етапом стало змочування вовни та заповнення килимка мильною

водою. Після цього роботу накрито плівкою та здійснено механічний вплив на плівку з метою з'єднання волокон вовни. Далі виконано прокатування килимка у рулоні, доки вовна не стане однорідною масою. Тоді за допомогою фізичних зусиль потрібно м'яти на розрівнювати полотно, витискаючи воду. Полотно на останньому етапі було промито чистою водою, віджате та просушене у розгорнутому вигляді.

Наступним етапом роботи є перехід до нанесення ескізу на полотно за допомогою вирізаних паперових форм елементів квіткової композиції. Після фіксації усіх паперових елементів розпочато роботу над вишивкою.

Під час виконання вишивки стрічками було застосовано такі шви, як «прямий стібок», «стрічковий стібок із завитком», «перекручений стібок», «французький вузлик». Таким способом нашивались ромашки, чорнобривці, трави, стебла та частинки листя квітів. Бутони півоній виготовлено за допомогою обплетення тонкою стрічкою намистин рожевого кольору.

У декоративному панно квіти волошок, півоній, гіацинтів, а також серединки до квітів, листя та окремі стебла виконано за допомогою ниток муліне та напіввовняних. У процесі роботи застосовано такі шви, як «декоративна гладь», «набірний шов», «плетений шов», «французький вузлик», «стебловий шов». Намистини для відтворення грон калини пришиті швом «напівхрестик».

Завершальною операцією стало закріплення полотна на підрамнику за допомогою клею. Під час цієї операції важливо звернути увагу на правильний натяг полотна.

Виготовлене декоративне панно «Серпанковий цвіт» має розміри 60x70 см.

Рисунок 1. Декоративне панно «Серпанковий цвіт» за мотивами творів Катерини Білокур (автор Тереза Вандоляк, керівник Олена Самборська)

Послідовність виготовлення декоративного панно «Серпанковий цвіт» проілюстрована та презентована у таблиці.

Технологічна послідовність виготовлення декоративного панно «Серпанковий цвіт» за мотивами творів Катерини Білокур

1. Підбір ідеї та розроблення творчого задуму

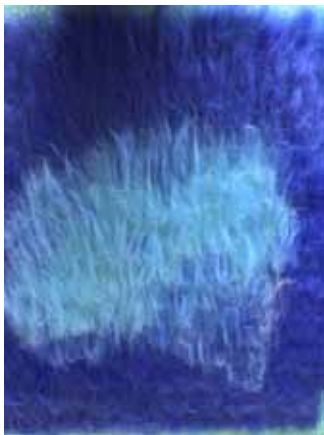

«Букет квітів», Катерина Білокур

2. Підготовка матеріалів та інструментів

3. Викладання першого шару вовни

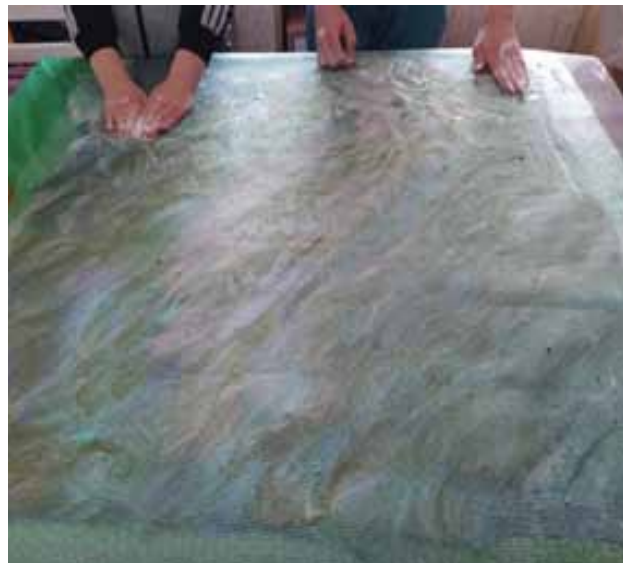
4. Викладання другого шару вовни

5. Викладання третього шару вовни

6. Звалювання полотна способом мокрого валяння

7. Викладання паперових деталей ескізу на полотні

8. Виконання квітів півонії «плетеним швом»

9. Виконання квітів ромашок швами «стрічковий стібко із завитком» та «французький вузлик»

10. Виконання квітів волошок швом «декоративна гладь»

10. Виконання квітів майорів швом «прямий стібко»

12. Виконання бутонів півонії шляхом обкручування стрічкою намистини

13. Пришивання намистин у вигляді ягід калини швом «напівхрестик»

14. Доповнення композиції листям та стеблами рослин

15. Оформлення декоративного панно на підрамнику

16. Завершений художній твір

Таким чином, у контексті дослідження обґрунтовано ідею та художньо-образне рішення художнього твору – декоративного панно «Серпанковий цвіт». Встановлено, що ідейний зміст композиції засновано на особливостях творчості української художниці, представниці напряму наївного мистецтва, майстрині народного декоративного розпису Катерини Білокур. Описаний процес виконання декоративного панно «Серпанковий цвіт» дає змогу зрозуміти специфіку технік та послідовність виконання операцій. З метою висвітлення практичних результатів дослідження презентовано детальну послідовність виконання декоративного панно «Серпанковий цвіт» за мотивами творів Катерини Білокур.

Перелік посилань:

1. Катерина Білокур [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/3X4cisP> (дата звернення: 24.04.2022).
2. Катерина Білокур [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/3hvjBtg> (дата звернення: 24.04.2022).
3. Живописний світ Катерини Білокур: особливості художнього мислення народної майстрині [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ua-referat.com> (дата звернення: 25.04.2022).
4. Катерина Білокур. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bit.ly/3OjqOt3> (дата звернення: 23.04.2022).

